

Landelijk advies Toezicht en Handhaving kinderopvang 2020

Onderwerp:	Landelijk advies voor GGD'en en gemeenten voor toezicht kinderopvang 2020 ¹
Status:	Definitief advies (na behandeling LG GGD, 12 nov '19)
Datum:	november 2019
Van:	Werkgroep toezicht landelijk advies 2020
Aan:	Leidinggevend toezichthouders kinderopvang

1. Introductie

1.1 Totstandkoming advies

Dit advies is opgesteld door de werkgroep landelijk advies Toezicht 2020. De werkgroep bestaat uit toezichthouders kinderopvang, beleidsmedewerkers bij GGD'en en leden van het LCTK van GGD GHOR Nederland. Er hebben meerdere consultaties aan dit advies ten grondslag gelegen. Het is van belang dat de werkwijze van het uitbrengen van een jaarlijks advies doorgang heeft binnen het reguliere toezicht ter bevordering van uniform en kwalitatief goed toezicht.

1.2 Achtergrond advies

We staan met elkaar voor kwalitatieve kinderopvang. Jaarlijks vinden aanpassingen plaats in wet- en regelgeving om de kwaliteit van opvang zo goed mogelijk te kaderen en monitoren. Dit vraagt om een professionele kinderopvangsector en toezicht en handhaving dat hierop flexibel kan inspelen.

Kinderopvang is een dynamische branche. Naast anticiperen op veranderingen in wet- en regelgeving zoeken we ook zelf naar verbeteringen in toezicht en handhaving op de kinderopvang. Dit heeft in 2016, 2017 en 2018 onder andere vorm gekregen in diverse pilots. In 2019 heeft de focus gelegen op implementatie van enkele werkwijzen die volgden uit deze pilots. Daarnaast heeft 2019 in het teken gestaan van het implementeren van veranderingen in wet- en regelgeving. In 2020 voorzien wij een minder aantal wijzigingen in het toezicht. Het advies is daardoor beknopter dan voorgaande jaren. Verschil met 2019 is dat gastouderopvang in 2020 wél opgenomen is in dit landelijk advies.

Per paragraaf beschrijven we de wijzigingen en doorontwikkeling binnen het toezicht op de kinderopvang in 2020. Waar mogelijk wordt verwezen naar ondersteuning voor de toezichthouder of gemeente. Indien niet reeds aanwezig, volgt nadere uitwerking in een werkinstructie, handleiding en/of veldinstrument. Dat staat dan ook vermeld in het advies.

Dit advies richt zich vooral op toezicht en niet op handhaving. Dat laatste ligt vooral in de omstandigheid dat voor wat betreft handhaving in combinatie met wet- en regelgeving weinig tot geen veranderingen verwacht worden voor 2020.

Gemeenten hebben de regierol en opdrachtgeversrol naar hun GGD.

¹ Dit advies richt zich alleen op de wijzigingen die met ingang van 2020 vigerend zijn. En bouwt daarmee dus voort op eerdere landelijke adviezen. Voor vragen met betrekking andere jaren wordt verwezen naar de Landelijke adviezen van die jaren.

1.3 Proces en status van het advies

Dit advies is ter bevordering van landelijk afgestemd toezicht en speelt in op veranderingen die plaats gaan vinden in wet- en regelgeving voor 2020 en eventuele invoeringen van werkwijze(n) die middels pilots en/of op regionaal niveau al succesvol zijn gebleken of een logische doorontwikkeling zijn. Dit landelijk advies geldt voor het jaar 2020. VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (hierna VNG KCHN) en GGD GHOR Nederland vanuit het Landelijk Centrum Toezicht Kinderopvang (hierna GGD GHOR NL en LCTK) dragen het definitieve advies gezamenlijk uit naar gemeenten en GGD'en.

De werkgroep zoekt commitment en draagvlak bij GGD'en via de werkgroep, vraagt de VNG (en klankbordgroep gemeenten waar nodig) om input vanuit de gemeentelijke kant en legt dit advies ter besluitvorming bij de leidinggevendende toezichthouders GGD'en voor.

Daarna wordt het conceptadvies door GGD GHOR Nederland en VNG definitief gemaakt.

1.4 Verhouding huidig toezicht met dit advies

Bij het vormgeven van het toezicht in 2020 is de werkgroep uitgegaan van het huidige stelsel van toezicht en daarbij geldende kaders zoals deze in de regelgeving zijn vastgelegd.

Het advies 2020 spitst zich enkel toe op de veranderingen die per en/of in 2020 plaats vinden binnen toezicht kinderopvang. Dit advies omvat hoe deze veranderingen te implementeren en te borgen binnen het toezicht kinderopvang.

Naast de veranderingen die plaats vinden binnen het toezicht, is continuïteit in het toezicht ook gewenst. Toezicht en handhaving vindt plaats om de kwaliteit van de kinderopvang te bewaken, inzicht in de kwaliteit te geven en kwaliteit binnen de kinderopvang te stimuleren.

In 2018/2019 zijn behoorlijk wat veranderingen in het toezicht kinderopvang ingezet. We blijven in 2020 veelal op dezelfde manier als in 2019 toezicht houden. Er vinden tussentijds geen grote veranderingen plaats. De continuïteit in het toezicht verwachten we in 2020 daardoor in grote mate voort te zetten.

2. Leeswijzer

Hoofdstuk 1 betreft een introductie van het landelijk advies 2020. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de achtergrond, de totstandkoming, het proces en de status van het advies. Ook de verhouding tussen het advies en het huidige toezicht wordt hier toegelicht.

Hoofdstuk 2 is de leeswijzer. Hierin staat beschreven hoe dit advies is opgebouwd.

Hoofdstuk 3 betreft de inhoud van het landelijk advies 2020. Per paragraaf staat er één onderwerp centraal. Elke paragraaf start met een inleidende tekst op het onderwerp. Daarna wordt er per paragraaf (en dus ook onderwerp) aangegeven of en zo ja welke wijzigingen er in 2020 op gebied van wet- en regelgeving voorliggen. Ook wordt er per paragraaf aangegeven welke gevolgen deze wijzigingen hebben voor het toezicht kinderopvang in 2020.

In paragraaf 3.1 gaat het over Voorschoolse Educatie.

In paragraaf 3.2 betreft het Intensivering toezicht en handhaving van gastouderopvang.

In paragraaf 3.3 staat Streng aan de Poort bij gastouders centraal.

Hoofdstuk 4 is gewijd aan de randvoorwaarden. Hierbij wordt ingegaan op de benodigde bedrijfsvoering, instrumenten en ondersteuning. Bij de paragraaf over bedrijfsvoering wordt aandacht besteed aan capaciteit, tijd voor toezicht en financiën.

Hoofdstuk 5 is een kort hoofdstuk waarin een doorkijkje wordt gemaakt naar de verwachte wijzigingen in de nabije toekomst voor toezicht kinderopvang.

In Bijlage 1 een weergave van "Intensivering toezicht en handhaving gastouderopvang"

In Bijlage 2 wordt "Landelijke implementatie Streng aan de Poort" toegevoegd (nov 2019)

3. Advies toezicht 2020

3.1 Voorschoolse educatie

Per 1 augustus 2020 komt er een uitbreiding van uren ten behoeve van het geven van Voorschoolse educatie per locatie.

3.1.1 Welke wetswijzigingen in 2020 liggen precies voor op dit onderwerp?

Per 1 augustus 2020 komt er een wijziging binnen het besluit basisvoorwaarden. De wijziging houdt in dat er 960 uur per kind per 1,5 jaar VE aangeboden moet worden. Dat betekent dat ten opzichte van de huidige situatie een verhoging zal plaats vinden van ongeveer 6 uur per week in omvang voorschoolse educatie. Ook mag per augustus 2020 maximaal 6 uur per dag aan VE-tijd berekend worden.

3.1.2 Wat voor gevolgen hebben deze wijzigingen voor het toezicht in 2020?

GGD GHOR Nederland voorziet dat:

- De berekening van VE-tijd ingewikkelder kan worden. Dit zorgt zeker vlak na de wijziging voor een waarschijnlijk meer tijdsintensieve berekening voor de toezichthouder.
Toelichting op dit punt: Er is hier door GGD GHOR Nederland een raming voor toezicht op VE ingediend (per juli/augustus). VNG vult deze raming aan met een raming voor handhaving en dient de ramingen in bij OCW.
GGD GHOR Nederland heeft met het opstellen van de raming gezorgd voor uitwisseling en communicatie richting GGD'en via de leidinggevendenden, contactpersonen inhoudelijke vragen en de werkgroep VE. Zie hoofdstuk 4 voor meer uitleg op dit punt.
- Toezichthouders het pedagogisch beleidsplan opnieuw moeten beoordelen aangezien in het pedagogisch beleidsplan opgenomen moet worden hoeveel uren VE wordt aangeboden op de betreffende locatie.
Toelichting op dit punt: Uitvoeringstoets en internetconsultatie zijn al geweest. Voor januari (november is de planning) probeert OCW de regelgeving vast te stellen.
- De handleiding VE moet aangepast worden op hoe toezicht op VE te houden in 2020.
- De itemlijst op dit punt moet worden aangepast.
- Er wellicht een extra rekentool voor de Pedagogisch beleidsmedewerker (verder PBM) nodig is, maar dit is nog onzeker. De eisen rondom PBM gaan in 2020 nog niet in; dus er is nog tijd om hier duidelijkheid over te geven.

3.2 Intensivering toezicht gastouderopvang

Vanaf 2020 wordt er structureel € 1,4 miljoen per jaar toegevoegd aan het Gemeentefonds². In 2019 was er al een toevoeging van € 1 miljoen, daaraan wordt met ingang van 2020 nog € 0.4 miljoen toegevoegd.

Als mogelijkheden om dit bedrag te kunnen besteden hebben VNG KCHN en GGD GHOR Nederland een aantal opties verzameld. Per gemeente kan de keuze, over hoe de intensivering het best vormgegeven kan worden, verschillen. Dit hangt samen met diverse redenen, waaronder:

- Het aantal voorzieningen voor gastouderopvang
- Het reeds beschikbare bedrag
- Capaciteit bij de GGD
- Risico-inschatting
- Lokale speerpunten
- Reisafstanden

Elke optie gaat uiteraard gepaard met financiële gevolgen. En afhankelijk van de keuze ook met meer of minder extra benodigde toezicht capaciteit. Goed en tijdig overleg hierover tussen gemeente(n) en GGD is van groot belang. Regionale aanpak kan zinvol zijn door budgetten min of meer gezamenlijk in te zetten.

Voor de intensivering van toezicht op de gastouderopvang kan het toezicht worden ingestoken op het verbeteren van de kwaliteit van de gastouderbureaus en/of op de kwaliteit van de afzonderlijke voorzieningen voor gastouderopvang.

Zie voor meer informatie bijlage 1 Intensivering toezicht en handhaving gastouderopvang.

3.2.1 Welke wetswijzigingen in 2020 liggen precies voor op dit onderwerp?

Op deze maatregelen van intensivering zijn geen wetswijzigingen van toepassing.

3.2.2 Wat voor gevolgen hebben deze wijzigingen voor het toezicht in 2020?

Er zijn dus geen wijzigingen in regelgeving. Afhankelijk van de gekozen maatregelen en de afspraken die gemeenten met GGD'en maken, kan de wijze van toezicht veranderen. In het kader van intensivering van het toezicht op de gastouderopvang zijn door KCHN VNG en LCTK GGD GHOR NL een aantal opties / suggesties in beeld gebracht.

Voorbeelden van deze afspraken kunnen zijn:

- Bovenop de steekproefafspraken extra - maar kortere - bezoeken bij gastouders, waarin maar een aantal kwaliteitseisen worden getoetst.
- Actiever signalen uitwisselen tussen toezichthouders onderling die van belang zijn voor onderzoek binnen de gastouderopvang.

² Dit soort storings in het gemeentefonds zijn "niet geormerkt". Dit houdt in dat een gemeente niet gehouden is dit geld ook inderdaad hiervoor aan te wenden. Hiernaast kent de verdeelsleutel, die het gemeentefonds hanteert, geen indicatoren die samenhangen met kinderopvang. Of met andere woorden: Deze (extra) middelen zullen geen directe link hebben met de omvang van toezicht en handhaving op kinderopvang in een gemeente. Wel is het zo dat dit geld bedoeld is voor deze taak.

- Meer (telefonisch) contact met gastouders of gastouderbureaus om informatie te geven en/of te verkrijgen over een voorgenomen exploitatie, wijziging aantal kindplaatsen of over een handhavingstraject.

In bijlage 1 Intensivering toezicht en handhaving staan onder andere bovengenoemde voorbeelden verder uitgewerkt. Hierbij wordt niet alleen uitgelegd welke mogelijkheden tot intensivering er zijn, maar is ook een schatting gemaakt van de bijkomende kosten per mogelijkheid en wat de beoogde- en gerealiseerde effecten zijn, inclusief de voor- en nadelen van die specifieke mogelijkheid tot intensivering.

3.3 Streng aan de Poort gastouderopvang

Los van de in 3.2 genoemde opties om binnen de gastouderopvang te intensiveren, is implementatie van Streng aan de Poort voor voorzieningen van gastouderopvang een onderdeel van het landelijk advies 2020.

'Streng aan de Poort' (SADP) is een werkwijze die sinds 2017 landelijk is ingevoerd bij kinderdagverblijven, locaties buitenschoolse opvang en sinds 2016 bij gastouderbureaus. Deze werkwijze betekent dat de toezichthouder bij een nieuwe aanvraag de locatie intensief onderzoekt op alle kwaliteitseisen en de gemeente streng is bij het nemen van een besluit.

Dit gedeelte van het advies heeft tot doel de werkwijze Streng aan de Poort ook voor voorzieningen voor gastouderopvang in 2020 landelijk te implementeren.

Streng aan de Poort bij gastouders draagt bij aan de professionalisering van de gastouderopvang. Het doel is ervoor te zorgen dat uitsluitend voldoende voorbereide en voldoende professionele gastouders in het LRK worden opgenomen. Bovendien zijn de startende gastouders na toezicht met behulp van Streng aan de Poort beter op de hoogte van de wettelijke eisen die gelden voor gastouderopvang. Ook worden gastouders niet standaard jaarlijks bezocht om de kwaliteit te monitoren. Terwijl gastouderopvang juist een kwetsbare vorm van opvang is. Een gastouder vangt immers volledig zelfstandig kinderen op in een woonomgeving en hoeft aan minder hoge eisen dan een reguliere dagopvanginstelling te voldoen. Zo zijn de diploma eisen voor een gastouder lager dan bij die van dagopvang en buitenschoolse opvang. Daarnaast is de begeleiding vanuit gastouderbureaus bij een aantal GOB ontoereikend, blijkt uit onderzoek³ en ervaringen van toezichthouders en overtredingen op dit onderwerp. Daarom leek SADP net als bij de andere opvangsoorten, een goede werkwijze van toezicht binnen gastouderopvang.

GGD GHOR Nederland heeft daarom in 2019 geïnventariseerd in hoeverre SADP bij GGD'en binnen de gastouderopvang al wordt toegepast en in hoeverre dit haalbaar en wenselijk is. Daarna heeft GGD GHOR Nederland voorbereidingen getroffen om deze werkwijze landelijk te implementeren vanaf 2020. Hiertoe hebben specialisten gastouderopvang input geleverd over hun ervaringen met deze werkwijze. Voor uitkomsten van de inventarisatie SADP en werkwijze, zie bijlage 2 Landelijke

³ Uit - nu nog concept, naar verwachting in oktober 2019 openbaar - landelijk rapportage van IvHO over 2018 blijkt dat bij 25% van de jaarlijkse onderzoeken bij GOB sprake was van 1 of meer overtredingen. De meeste overtredingen vielen in het domein 'kwaliteit van het gastouderbureau'.

werkwijze Streng aan de Poort gastouders.⁴

3.3.1 Welke wetswijzigingen in 2020 liggen precies voor op dit onderwerp?

Voor de implementatie van de werkwijze SADP binnen de gastouderopvang is - net als bij de invoering van SADP bij de andere vormen van opvang - geen wetswijziging van toepassing.

Artikel 1.45 lid 3 blijft van toepassing bij de werkwijze Streng aan de Poort:

Een kindercentrum, een gastouderbureau of een voorziening voor gastouderopvang wordt niet in exploitatie genomen voordat een onderzoek als bedoeld in artikel 1.62, eerste lid, heeft plaatsgevonden, waaruit blijkt dat de exploitatie **redelijkerwijs** zal plaatsvinden in overeenstemming met de bij of krachtens de artikelen 1.48d, tweede en derde lid, en 1.49 tot en met 1.59 gestelde regels.

3.3.2 Wat voor gevolgen hebben deze wijzigingen voor het toezicht in 2020?

Er zijn zoals hierboven geschreven, geen wijzigingen in regelgeving nodig voor het toepassen van Streng aan de Poort bij gastouders. Om SADP goed vorm te geven binnen het toezicht op de gastouderopvang is het van belang hierover afspraken te maken tussen GGD en gemeenten, bij voorkeur op regionaal niveau.

Voorbeelden van afspraken/gesprekspunten op het vlak van bedrijfsvoering zijn:

- ✓ Beschikbaarheid en noodzaak van de hoeveelheid uren op lokaal/regionaal niveau
- ✓ Besluit nemen of het nodig is om tot de landelijke norm van 5 uur te komen

Voorbeelden van afspraken/gesprekspunten op het vlak van inhoudelijke keuzes zijn:

- ✓ Welke aspecten in het toezicht binnen de gastouderopvang verdienen lokaal/regionaal nog extra aandacht met invoering van SADP? Hoeveel ruimte krijgt een gastouder bij invoering van SADP nog om voor registratie aan de kwaliteitseisen te voldoen en op welke kwaliteitseisen kan dat wel of juist niet?
- ✓ Een van de meest genoemde aandachtspunten bij SADP is dat het moeilijk is om vóór registratie van de gastouder al een goed beeld te krijgen van de pedagogische praktijk, de groepssamenstelling en de uitvoering van het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Bespreek met de gemeente hoe hier binnen SADP vorm aan te geven.
- ✓ Optioneel (zie intensivering): Wil je als gemeente en GGD (een aantal) nieuwe gastouders op korte termijn weer bezoeken na de start van de opvang of ze opnemen in de steekproef voor het jaar daarna? Deze onderzoeken kunnen wellicht verkort plaatsvinden door bijvoorbeeld alleen de praktijk te toetsen. Deze werkwijze behoort tot een werkwijze om toezicht en handhaving op de gastouderopvang te intensiveren (en valt dus buiten SADP bij gastouderopvang).

Om SADP verder goed vorm te geven hebben toezichthouders ook een aangepast veldinstrument voorziening voor gastouderopvang nodig om eenheid van werken te stimuleren.⁵ Toezichthouders

⁴ Deze bijlage is gereed in november 2019 .

⁵ Het aangepaste veldinstrument is ook in november 2019 gereed.

moeten voldoende ervaring hebben in het toezicht op de gastouderopvang. Intervisie en goede interviewtechnieken ondersteunen dit.

3.3.3 Rol van het GOB bij Streng aan de Poort gastouders

Bij SADP speelt het gastouderbureau van de gastouder een belangrijke rol. De houder van een GOB is immers verantwoordelijk dat de gastouder goed is voorbereid (artikel 1.56 lid 1 Wko), de juiste documenten in bezit heeft en op de hoogte is van alle eisen. Als toezichthouder en/of gemeente kun je dit beïnvloeden door hier vooraf expliciet aandacht aan te besteden. Zo kan een toezichthouder of gemeenteambtenaar voor het locatiebezoek een gesprek hebben met de houder van het gastouderbureau en/of de gastouder. Dit gesprek kan gericht zijn op het uitspreken van verwachtingen, verantwoordelijkheden en het geven van informatie (al dan niet schriftelijk) over de wettelijke eisen die gelden bij een onderzoek voor registratie. Ook een mailing naar houders dat SADP gaat starten is een mogelijkheid. Door hier meer aandacht aan te besteden, stimuleert de gemeente gastouders en houders van gastouderbureaus om goed voorbereid te zijn en zich bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid.

3.3.4 Streng aan de Poort gastouders en financiën

De landelijke norm voor een onderzoek voor registratie (hierna: OVR) bij een voorziening voor gastouderopvang is 5 uur (doorrekening/ kostenmodel 2018). Uit een inventarisatie bij toezichthouders blijkt dat deze 5 uur meestal volstaat voor een onderzoek SADP bij gastouders. Uitgaande van deze 5 uur is de implementatie van SADP budget neutraal.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- hanteert de gemeente de 5 uren norm al?
- is er lokaal draagvlak voor deze werkwijze bij gemeenten en is er afstemming over de werkwijze?

De werkwijze Streng aan de Poort kan ook kostenbesparend zijn. Het verloop onder gastouders is immers groot. SADP kan het aantal nieuwe aanvragen terugdringen.

Zie voor verdere uitleg financiën en capaciteit, hoofdstuk 4: bedrijfsvoering.

4. Randvoorwaarden

Om de adviezen van de werkgroep zoals genoemd in hoofdstuk 3 op te kunnen volgen zijn een aantal randvoorwaarden noodzakelijk. Deze randvoorwaarden zijn in dit hoofdstuk nader uitgewerkt.

4.1 Bedrijfsvoering

4.1.1 Capaciteit

Alle adviezen die in het Landelijk Advies 2020 zijn opgenomen zijn gebaseerd op de huidige capaciteit in het toezicht, met uitzondering van VE en intensivering toezicht gastouderopvang. Voor wat betreft VE en intensivering Gastouderopvang worden voorstellen gedaan die extra inzet vragen van toezicht. In dit kader is het duidelijk dat die alleen doorgang kunnen vinden indien ook extra capaciteit beschikbaar komt. Voorwaarde voor die extra capaciteit (uren / formatie) is het beschikbaar krijgen van financiën. Keerzijde hiervan is natuurlijk dat toezicht bij beschikbaarheid van extra middelen die inderdaad invult met extra formatie. Zie voor verdere uitleg het kopje financiën.

4.1.2 Tijd voor toezicht

Zoals elk jaar is het van belang dat tussen GGD'en en gemeenten duidelijke afspraken worden gemaakt voor de inrichting van het toezicht van het komend jaar en hierbij rekening te houden met de begrotingscyclus.

Voor de wijzigingen binnen VE wordt verwacht dat het toezicht extra tijd gaat kosten.

Zoals in de ramingen (zie 4.1.3) ook terug te lezen, is dit naar verwachting 40 minuten.

Voor de intensivering van toezicht gastouderopvang is er in het Gemeentefonds vanaf 2020 ook structureel extra geld beschikbaar gesteld. Zie voor verdere uitleg hierover paragraaf 4.1.3.

Het is aan de GGD'en en de gemeenten om gezamenlijk, aan de hand van het 'keuzebuffet' dat is opgesteld (Zie bijlage 1), te komen tot een besluit hoe deze gelden worden ingezet⁶. Het kan zijn dat er gezamenlijk gekozen wordt voor een optie waarbij er extra tijd benodigd is voor toezicht. Het is aan de gemeente en de GGD om hier tot afspraken over te komen.

⁶ Het is aan de gemeenten om zelf te besluiten de extra gelden gestort in het Gemeentefonds ook inderdaad toe te wijzen aan toezicht en handhaving kinderopvang.

Voor de overige adviezen uit hoofdstuk 3 wordt er geen extra tijd voor toezicht verwacht.

Daarom blijven de normuren voor de risicoprofielen ongewijzigd ten opzichte van 2019. VNG KCHN en GGD GHOR NL LCTK dragen dan ook de volgende urenverdeling ook in 2020 gezamenlijk uit: groen 9 uur, geel 12 uur, oranje 15,5 uur, rood 27,5 uur, nog geen risicoprofiel 15,5 uur en onderzoek voor en na registratie 25 uur in totaal.

Tabel normuren

	Geadviseerd voor 2019*	Geadviseerd voor 2020*
Groen risicoprofiel	9 uur	9 uur
Geel risicoprofiel	12 uur	12 uur
Oranje risicoprofiel	15,5 uur	15,5 uur
Rood risicoprofiel	27,5 uur	27,5 uur
Nog geen risicoprofiel ⁷	15,5 uur	15,5 uur
Onderzoek voor- en na registratie ⁸	25 uur	25 uur
Gastouderopvang onderzoek voor registratie (SADP, miv 2020)	5 uur***	5 uur
Gastouderopvang jaarlijks onderzoek	3 uur**	3 uur
Voorschoolse educatie	+ 2,3 uur ****	Tot augustus 2020: +2 uur (+ uren die reeds lokaal overeengekomen zijn voor beoordelen VE) **** Vanaf augustus 2020: +2 uur en 40 min (+ uren die reeds lokaal overeengekomen zijn voor beoordelen VE)*****

* Normuren risicoprofiel vanaf 2019.

** Gastouderopvang is nog niet eerder meegenomen (en dus ook niet in de normuren) binnen het landelijk advies toezicht. Het hier in beeld gebrachte aantal van 3 uur is een oude norm. Veel GGD'en geven aan meer uren ter beschikking te hebben.

*** Het genoemde urenadvies van 5 uur is in 2019 door veel GGD'en wel als richtlijn gehanteerd.

**** Vanaf 2019 is 2 uur structureel **extra tijd** berekend voor het beoordelen van de VE. Er is daarnaast eenmalig (in 2019 dus) rekening gehouden met implementatietijd (0,3 uur). Voor 2020 geldt dus +2 uur; de implementatietijd van 0,3 uur vervalt. Extra tijd voor VE dient te worden toegevoegd aan de reeds lokaal overeengekomen tijd voor beoordeling van VE.

***** Uren van de onlangs ingediende raming. Dit is onder voorbehoud, want nog niet toegekend door OCW.

⁷ Nieuwe voorzieningen krijgen eerst twee jaar toezicht op alle eisen.

⁸ Dit is het totaalpakket aan beschikbare uren voor een onderzoek voor registratie én een onderzoek na registratie. Het advies is om het zwaartepunt wat uren betreft bij het onderzoek voor registratie te leggen.

4.1.3 Financiën

Voor dit landelijk advies is met uitzondering van VE en intensivering gastouderopvang uitgegaan van de bestaande middelen. Op de adviespunten betreffende toezicht op VE (zie voor inhoudelijke toelichting paragraaf 3.1) en intensivering van toezicht en handhaving op de gastouderopvang (zie voor inhoudelijke toelichting paragraaf 3.2) worden er wel extra kosten verwacht.

Om dit te kunnen financieren hebben de Ministeries van OCW (betreffende VE) en SZW (betreffende intensivering toezicht gastouderopvang) gezorgd voor een extra storting in het Gemeentefonds^{9,10}. Vanaf 2020 wordt er voor intensivering toezicht en handhaving gastouderopvang structureel € 1,4 miljoen extra gestort.

Ten behoeve van de wijzigingen betreffende VE worden er naar verwachting in de meicirculaire van 2020 ook extra middelen toegevoegd aan het Gemeentefonds. De raming voor toezicht ligt momenteel voor bij OCW.

Het is aan de gemeenten (eventueel na overleg met de GGD'en) om deze middelen ook daadwerkelijk toe te voegen ten behoeve van het toezicht op de kinderopvang.

4.2 Instrumenten en ondersteuning

Voor een goed verloop van het toetsen op naleving van wet- en regelgeving is het van belang dat de ondersteuning afdoende is. Voor de juiste verwerking en instrumentarium zijn de volgende aanpassingen een vereiste:

- Actuele richtlijn voor de te besteden uren aan toezicht en een bijbehorend schema inspectieactiviteit 2020 (zie 4.1.2)
- Geactualiseerde itemlijsten waarbij nauwe aansluiting is bij de teksten uit wet- en regelgeving

Tevens dienen werkinstructies, handleidingen, denklijnen et cetera actueel en gebruiksvriendelijk te zijn. Voor de invulling en uitvoering van het toezicht in 2020 zijn/komen de volgende (geactualiseerde) instrumenten beschikbaar:

- Intensivering toezicht en handhaving gastouderopvang
- Landelijke implementatie Streng aan de Poort gastouders
- Veldinstrument gastouderopvang in aangepaste vorm (ten behoeve van toepassing SADP)
- Digitale veldinstrumenten voor toezicht
- FAQ's
- Handleiding VE in aangepaste vorm (ten behoeve van toepassing nieuwe VE-eisen)
- Mogelijk een extra rekentool voor de PBM binnen VE (maar dit kan ook 2021 worden en is ook pas vanaf 2022 benodigd).

⁹ Alle middelen t.b.v. toezicht en handhaving kinderopvang zijn "ongeoormerkt" geld in het gemeentefonds.

¹⁰ Ramingen liggen nog bij VNG, welke voor de handhaving nog een aparte raming hierop zal indienen. De raming zoals wij deze hebben ingediend, is in bijlage 3 opgenomen.

GGD GHOR NL LCTK werkt aan uniformiteit en kwaliteit van toezicht. Hiervoor is in 2018 een Plan van aanpak met als speerpunt eenheid van werken geformuleerd, wat in 2019 is uitgewerkt en in 2020 vervolg krijgt.

Driemaandelijks worden sinds januari 2018 de uitkomsten van de managementrapportages van DUO, de helpdeskdiscussies- en vragen op Intranet en de input van GGD'en via de regionale overleggen/ accounthouders door GGD GHOR Nederland geanalyseerd. De uitkomst wordt gebruikt als input voor overleggen met leidinggevenden, SZW en VNG KCHN. Mochten de tussentijdse analyses daartoe aanleiding geven, dan kan een specifiek onderwerp worden uitgediept door het benaderen van toezichthouders of gemeenten.

5. Doorkijk nabije toekomst

Om de continuïteit van het toezicht vast te houden en te vergroten, is het ook belangrijk te kunnen anticiperen en voorbereid te zijn op aankomende veranderingen.

Verschillende nieuwe wet- en regelgeving ligt in het vooruitzicht en op bestaande regelgeving zal van tijd tot tijd een verandering plaatsvinden.

Het volgende geldt daarom ter kennisname voor de toekomst van wet- en regelgeving:

1. Vanaf januari 2021 wordt de wet naar verwachting uitgebreid voor de OPC's [ouderparticipatiecrèches]
2. Pedagogisch beleidsmedewerker wordt ook per 01 januari 2022 verplicht binnen de groepen met Voorschoolse Educatie

Momenteel zijn VNG, SZW, IvHO en GGD GHOR Nederland met elkaar in gesprek over de wenselijkheid om de huidige verplichte set toezichtitems grotendeels los te laten. De genoemde partijen bereiden een advies voor onder welke voorwaarden deze 'flexibilisering' van het toezicht ook inderdaad leidt een effectiever toezicht op de kinderopvang. Doel is om die flexibilisering te kunnen starten met ingang van 2022. Vanzelfsprekend zal de voorbereiding en uitwerking in samenwerken en in overleg met de achterbannen (toezichthouders GGD en gemeenteambtenaren) plaatsvinden. Een besluit tot flexibilisering zal ook voorgelegd worden aan de leidinggevenden toezicht kinderopvang van de GGD'en.

Advies intensivering toezicht & handhaving gastouderopvang 2020

Onderwerp:	Advies intensivering gastouderopvang 2020
Datum:	Oktober 2019
Van:	VNG KCHN en GGD GHOR Nederland
Aan:	Gemeenten en GGD'en

Inleiding

Het ministerie van SZW heeft gevraagd om een advies te schrijven over hoe toezicht en handhaving gastouderopvang vanaf 2020 geïntensiveerd kan worden. Dit in verband met de extra storting van €1,4 miljoen in het gemeentefonds.

Totstandkoming extra middelen

Tot 2019 bedroeg de storting aan het gemeentefonds voor toezicht en handhaving kinderopvang €30 miljoen per jaar. Na een eenmalige verhoging in 2019, heeft de Rijksoverheid besloten vanaf 2020 het bedrag structureel te verhogen naar €43 miljoen. Hiervan is €1,4 miljoen voor de versterking van toezicht in gastouderopvang.

Doel

Met de storting van de extra middelen wil de Rijksoverheid benadrukken dat intensivering van het toezicht en de handhaving op de gastouderopvang belangrijk is. Dit is een duidelijke boodschap, waar VNG KCHN en GGD GHOR Nederland geheel achter staan. Aangezien het bedrag van €1,4 miljoen is bedoeld voor alle Nederlandse gemeenten samen, betekent dit dat de extra middelen per gemeente beperkt zijn. Maar ook al is het bedrag beperkt, toch is het belangrijk dat gemeenteambtenaren dit geld in de begroting laten opnemen en het (samen met de GGD) goed besteden. Intensiever toezicht op de gastouderopvang heeft twee doelen:

- Beter zicht op de kwaliteit.
- Een impuls voor gastouderbureaus en gastouders om de kwaliteitseisen beter na te leven.

Individuele en/of regionale samenwerking

Dit advies geeft mogelijkheden om het toezicht op de gastouderopvang te intensiveren en daarmee ook de handhaving. Het advies geeft keuzes voor de (individuele) gemeente om de extra middelen in te zetten voor de voorzieningen binnen de gemeentegrenzen.

Naast een individuele keuze die de gemeente kan maken, is het ook mogelijk om voor een regionale aanpak te kiezen. Omdat de extra middelen lokaal beperkt zijn kan het de moeite waard zijn om regionaal een aanpak te kiezen en de budgetten gezamenlijk in te zetten.

2. Kwaliteit GOB's versterken

De houder van een GOB voert niet alleen de kassiersfunctie uit maar is ook verantwoordelijk voor bemiddeling en begeleiding van gastouders. Die begeleiding is cruciaal voor de kwaliteit van de gastouderopvang. Inzetten op het versterken van de kwaliteit van GOB's kan de kwaliteit van de opvang dus indirect verbeteren.

De houder moet er bijvoorbeeld voor zorgdragen dat gastouders handelen volgens het pedagogisch beleidsplan en volgens het door de houder vastgestelde veiligheids- en gezondheidsbeleid. Ook kennis van de meldcode bij de gastouders, de feitelijke groepssamenstelling en de professionaliteit van de gastouder zijn aspecten waar het GOB een grote rol in heeft. Juist op deze kwaliteitseisen worden relatief veel overtredingen geconstateerd. In de praktijk blijkt in 2018 dat bij 25% (GIR, 2018) van de jaarlijkse onderzoeken bij GOB's sprake was van één of meerdere overtredingen. De meeste overtredingen bij GOB's vallen onder het domein 'kwaliteit van het gastouderbureau', zoals de verplichte intakegesprekken met gastouders en vraagouders, het bezoeken van de opvanglocatie, de voortgangsgesprekken met de gastouder en evaluatiegesprekken. Inzetten op versterken van de kwaliteit van GOB's levert dus naar verwachting een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van de gastouderopvang op. GOB's zijn zelf verantwoordelijk voor het versterken van de kwaliteit van de opvang, onder andere door het voeren van goed beleid. Ook intensivering van het toezicht op de kwaliteit van GOB's kan hieraan bijdragen. De diverse manieren waarop het toezicht op de kwaliteit van de GOB's kan worden versterkt zijn hieronder omschreven.

Figuur 2: manieren om de kwaliteit van GOB's te versterken (zie tabellen voor uitwerking)

Tabel 1A

Steekproef verhogen a.d.h.v. risico inschatting en specifieke criteria	
Korte omschrijving	Percentage steekproef verhogen. Daarnaast een bewuste keuze maken a.d.h.v. risico-inschatting en specifieke criteria welke VGO's er in de steekproef opgenomen worden.
Reden keuze aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Er worden meer VGO's gezien, waardoor er een beter beeld van het VGO-bestand in een gemeente ontstaat. Deze aanpak is relatief eenvoudig te realiseren. • De kans vergroten dat VGO's waar zorgen over zijn bezocht worden.
Beoogd effect	Meer zicht op de VGO's in de gemeente en een betere risico-inschatting voor de toekomst. Gemeente/GGD worden meer 'zichtbaar' waardoor er naar verwachting een kwaliteitsverbetering kan ontstaan en de naleving bevordert wordt.
Tijdsinvestering (voorbereiding/reistijd)	Verhogen van de steekproef kost 3 uur per VGO (conform advies voor 2019 van GGD GHOR Nederland en VNG KCHN). Het toepassen van selectiecriteria kost geen extra tijd. Het bepaalt alleen welke VGO's in de steekproef worden opgenomen
Specifieke afspraken gemeenten/GGD	<p>Gemeente maakt een bewuste keuze welke VGO's worden opgenomen in de steekproef. Dit kan door met de GGD af te spreken welke specifieke selectiecriteria worden gebruikt, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VGO's inspecteren die al heel lang niet bezocht zijn; • VGO's inspecteren met aandachtspunten (bv. de groepssamenstelling of pedagogische praktijk); • VGO's die zijn aangesloten bij GOB's waar zorgen over bestaan; • VGO's inspecteren waar in het verleden handhaving heeft plaatsgevonden; • Bij pas geregistreerde VGO's kan ervoor gekozen worden om een verkort onderzoek uit te voeren na registratie. Zie paragraaf 'onderzoek naar de praktijk (na registratie)' in dit document.
Juridische aspecten	Geen extra aspecten om dit in te voeren.
Financiële consequenties	Gemiddeld is er 3 uur ¹¹ nodig is om een VGO te inspecteren x het uurtarief van de GGD is €101,22 ² (los van evt. extra handhavingskosten) = €303,66 per VGO.
Voordelen	<ul style="list-style-type: none"> • Relatief eenvoudig te realiseren. • De opgedane informatie van de VGO's levert tevens input voor onderzoeken bij gekoppelde GOB's. • De kwaliteit en bewustwording van GOB's wordt vergroot door gekoppelde VGO's te inspecteren. Deze bewustwording levert naar verwachting kwaliteitsverbetering in de gastouderopvang. • Stimuleren naleving.
Aandachtspunten	<ul style="list-style-type: none"> • Door de beperkte extra middelen, kan de steekproef procentueel niet heel veel omhoog. De capaciteit van de GGD is hierin medebepalend, ook in relatie tot het overige toezicht kinderopvang. Dit moet niet ten koste gaan van inspecties op kinderdagverblijven, buitenschoolse opvanglocaties en GOB's.

¹¹ Zoals wordt geadviseerd door GGD GHOR Nederland en VNG KCHN in het memo 'Advies toezicht 2019'. Tarief is rekestarief t.b.v. landelijke effecten zoals gebruikt in 2018. Dat tarief wordt door de VNG jaarlijks geïndexeerd.

- Gezamenlijk maken van afspraken en zorgen voor draagvlak in het team toezichthouders is essentieel.
- Voor de risico-inschatting is het wenselijk dat toezichthouders ervaren zijn in het toezicht op de gastouderopvang.

Tabel 1B

Query's	
Korte omschrijving	Een query is een Excelbestand met gegevens uit de database van de Belastingdienst. Uit een query kan gedetailleerde informatie gehaald worden over GOB's en VGO's zoals aantal uur opvang, leeftijden etc. Hierop kan de steekproef gebaseerd worden.
Reden keuze aanpak	Query's geven meer inzicht in: <ul style="list-style-type: none"> • De praktijksituatie bij een VGO. • De begeleiding van het GOB. • Het aantal vraagouders. • Het aantal kinderen. • Hoeveel uur kinderen worden opgevangen. Deze informatie levert ook input om de steekproef te bepalen.
Beoogd effect	Input vergaren voor een goede steekproef. Diepgaander onderzoek m.b.t. de administratie van een GOB kunnen bewerkstelligen.
Tijdsinvestering (voorbereiding/reistijd)	Half uur tot anderhalf uur extra per GOB voor het opvragen en lezen. Hangt ook erg af van de casus en complexiteit.
Specifieke afspraken gemeenten/GGD	Opvragen en lezen van query's kost tijd. Gemeente en GGD moeten afspraken maken over hoe dit gefinancierd wordt.
Juridische aspecten	<ul style="list-style-type: none"> • Query's dienen te voldoen aan de AVG-eisen. • Alleen de GGD-toezichthouder kan query's opvragen, niet de gemeenten. Data mogen niet worden doorgezeten naar gemeenten, maar kunnen wel de basis vormen voor een overtreding op de Wet kinderopvang (Wko).
Financiële consequenties	Gemiddeld 1 uur x uurtarief (€101,22) ² per query.
Voordelen	Een query geeft veel informatie, bijvoorbeeld over de groepssamenstelling, over het aantal kinderen dat (tegelijkertijd) wordt opgevangen en de kassiersfunctie. Een query is via het meldpunt van de Belastingdienst makkelijk op te vragen. Query's opvragen van VGO's en/of GOB's is standaard toepasbaar bij allerlei soort signalen. Het lezen van een query wordt makkelijker naarmate het vaker wordt toegepast (zie handleiding Werken met query's bij GOB inspecties op kennisnet van GGD GHOR Nederland).
Aandachtspunten	<ul style="list-style-type: none"> • Het kost aanvankelijk wat tijd een query goed te interpreteren. • Als een VGO bij meerdere GOB's is aangesloten, kan uit de query niet worden gespecificeerd via welk GOB de opvang plaatsvindt.

Tabel 1C

Flitsbezoek	
Korte omschrijving	Een onaangekondigd kort bezoek op enkele voorwaarden bij alle, of een groot deel van de VGO's, door een GGD medewerker. Op basis van de uitkomsten van het flitsbezoek wordt besloten welke VGO's, in een later stadium, door de toezichthouder bezocht worden voor een onderzoek (de steekproef).
Reden keuze aanpak	Effectieve manier om veel gastouders te zien en een voorselectie te maken voor inspecties.
Beoogd effect	Meer gastouders worden bezocht door de GGD. Dit vergroot de zichtbaarheid van de GGD en de gemeente op de gastouders. Deze flitsbezoeken geven input voor een gerichtere steekproef in de toekomst. Daarnaast worden situaties aangetroffen en gesignaleerd die moeten leiden tot wijzigingen in het LRK. Denk aan veranderingen in aantal kinderen dat wordt opgevangen of gastouders die niet meer in exploitatie zijn.
Tijdsinvestering (voorbereiding/reistijd)	Het flitsbezoek kost 30 minuten per VGO. De reistijd verschilt, maar kan beperkt worden door bezoeken af te leggen in hetzelfde postcodegebied.
Specifieke afspraken gemeenten/GGD	Maak afspraken over het uurtarief van de GGD-medewerker en welke GGD-medewerker ingezet wordt. Maak ook afspraken over wat te doen met VGO's die herhaaldelijk niet op de opvanglocatie aanwezig zijn.
Juridische aspecten	Voor deze optie kan een GGD-medewerker worden ingezet die geen toezichthouder is. Deze medewerker heeft niet dezelfde bevoegdheden ¹² als een toezichthouder maar heeft wel training gehad in 'toezicht' bij gastouders. De medewerker stelt geen inspectierapport op, maar zet de bevindingen in een bestand.
Financiële consequenties	Aantal VGO's x 0,5 uur x uurtarief GGD-medewerker (niet gelijk aan uurtarief toezichthouder).
Voordelen	Om hetzelfde aantal VGO's te bezoeken worden er minder kosten gemaakt dan bij inspecties door toezichthouders. Omdat er veel VGO's in korte tijd worden bezocht, kan er een efficiënte inschatting gemaakt worden voor de steekproef.
Aandachtspunten	<ul style="list-style-type: none"> • De bevoegdheden van de GGD-medewerker moeten vooraf goed geregeld zijn, ook moet de medewerker beschikken over voldoende expertise. • Doe het flitsbezoek op tijd, om de steekproef hierop te kunnen baseren.

Tabel 1D

Quickscan

¹² Dit betekent dat de gastouder geen medewerkingsplicht heeft, dat de medewerker foto's alleen met instemming van de gastouder mag maken en dat hij (bij eventuele weigering door de gastouder) geen recht op binnentreden heeft. Het is raadzaam de medewerker te laten vertellen dat hij/zij geen toezichthouder is. De medewerker heeft een brief van de gemeente bij zich en moet zich kunnen legitimeren.

Korte omschrijving	Onaangekondigde korte inspectie door de toezichthouder bij een groot deel (of alle) VGO's op één of enkele voorwaarden. Na de korte inspectie wordt er een rapport opgemaakt.
Reden keuze aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Zicht op een groter aantal VGO's. • Snel en effectief meer zicht op de kwaliteit van de opvang door VGO's.
Beoogd effect	<ul style="list-style-type: none"> • Beter algemeen beeld van VGO's. • Zichtbaarheid vergroten van GGD en gemeente, wat naleving kan bevorderen.
Tijdsinvestering (voorbereiding/reistijd)	Een half uur tot 3 kwartier. De reistijd verschilt, maar kan beperkt worden door in hetzelfde postcodegebied te inspecteren.
Specifieke afspraken gemeenten/GGD	<p>Maak afspraken over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke VGO's in de quickscan opgenomen worden. • Wat te doen met VGO's die herhaaldelijk niet op de opvanglocatie aanwezig zijn. • Wat te doen wanneer de toezichthouder ter plaatse de inspectie wenst uit te breiden.
Juridische aspecten	Geen extra aspecten om dit in te voeren.
Financiële consequenties	Aantal VGO's x 0,5 tot 0,45 uur x uurtarief (€101,22) ² = €50,60 - €75,90 per bezoek.
Voordelen	In korte tijd worden er veel VGO's 'gezien' waardoor er een vollediger overzicht ontstaat van het VGO-bestand in een gemeente. Van veel VGO's wordt snel in beeld gebracht of zij voldoen aan de getoetste voorwaarden. Bijkomend voordeel is dat er ook andere aandachtspunten gesignaleerd kunnen worden aanvullend op de getoetste voorwaarden binnen deze quickscan.
Aandachtspunten	<ul style="list-style-type: none"> • Bij gemeenten waarbij VGO's ver uit elkaar liggen is dit wel een relatief dure methode. • Maak afspraken over welke voorwaarden de toezichthouder toetst en of de inspecties ter plekke uitgebreid kunnen worden.

Tabel 1E

Signalen tussen gemeenten, toezichthouder en Belastingdienst uitwisselen	
Korte omschrijving	Signalen over misstanden en overtredingen bij VGO's en GOB's, worden uitgewisseld tussen gemeenten, GGD'en en de Belastingdienst.
Reden keuze aanpak	Stimuleren van systematisch uitwisselen van signalen over misstanden en overtredingen bij VGO's en GOB's.
Beoogd effect	Signalen serieus nemen, oppakken en als input meenemen bij het bepalen van de steekproef die daardoor beter onderbouwd wordt. Signalen kunnen aanleiding zijn om een onderzoek te starten. Dossieropbouw is hierbij belangrijk ter onderbouwing van een mogelijke overtreding.
Tijdsinvestering (voorbereiding/reistijd)	Delen van signalen kost weinig extra tijd. Grofweg gaan we uit van één uur per signaal. Goede interne registratie van signalen en de afhandeling ervan kan wel meer tijd kosten.
Specifieke afspraken gemeenten/GGD	Goede samenwerking en afstemming is belangrijk. Het bespreekbaar maken en afstemmen van signalen werkt makkelijker als je elkaar kent (handhaver, toezichthouder, belastinginspecteur). Voor signalen naar de Belastingdienst gebruikt de toezichthouder het algemene meldpunt: Toeslagen.externe.overheidssamenwerking@belastingdienst.nl.
Juridische aspecten	Soms zijn signalen niet concreet genoeg te krijgen om juridisch te mogen gebruiken in toezicht en handhaving.
Financiële consequenties	Ongeveer 1 uur per signaal x €101,22 ² .
Voordelen	Door signalen te delen en gericht onderzoek uit te voeren zal de kwaliteit van de opvang verbeteren. Signalen bij VGO's zijn ook informatief voor de begeleidende GOB's. Daarnaast kunnen deze signalen de Belastingdienst ondersteunen bij het opsporen van misstanden met kinderopvangtoeslagen.
Aandachtspunten	Wanneer een melder bekend is bij de GGD (en evt. in procedure ook aan een rechter bekend gemaakt kan worden), maar anoniem in een rapport opgenomen wordt, dan mag het signaal in het onderzoek gebruikt worden. Indien een melder echter volledig anoniem wil blijven, mag de melder niet als bron in het onderzoek gebruikt worden. Bij het verwerken van signalen moet rekening worden gehouden met het volgende: <ul style="list-style-type: none"> • In een rapport van een VGO mogen geen overtredingen beschreven worden van het GOB. • Welke documenten/gegevens er wel of niet gedeeld mogen worden. • Het op een veilige manier delen van gegevens (conform AVG, intern protocol en/of wetgeving).

Andere mogelijkheden voor intensivering

In deze paragraaf opperen we beknopt nog een tweetal opties voor intensivering.

Onderzoek naar de praktijk (na registratie)

De wet kent geen onderzoek na registratie bij VGO's. Wel is er vanuit het toezicht een duidelijke wens om de praktijk te kunnen toetsen kort nadat een gastouder is gestart met het opvangen van kinderen. Het is zinvol om te analyseren wat deze werkwijze oplevert. De methode hiervoor is om in de GIR deze onderzoeken te registreren als *incidenteel onderzoek*. Dit ligt het meest voor de hand vanuit de definitie van de onderzoeken genoemd in artikel 1.62 Wko:

- Jaarlijks onderzoek: onderzoek in het kader van de steekproef.
- Incidenteel onderzoek: onderzoek als daartoe aanleiding is.

Het voordeel van de keuze voor een incidenteel onderzoek is dat dit type onderzoek in de jaarverantwoording niet wordt meegerekend in de minimale 5% steekproef. De gemeente spreekt af met de GGD of en hoeveel onderzoeken 'na registratie' gaan plaatsvinden en neemt dit op in het gemeentelijk beleid.

Financiële component

Afhankelijk van hoe dit onderzoek ingestoken wordt en of dit bij alle nieuwe VGO's of een deel plaatsvindt, zullen de kosten verschillen. Dat heeft te maken met op welke kwaliteitseisen wel en niet getoetst wordt en hoe uitgebreid het onderzoek is. Gemeente en GGD maken afspraken over het aantal uren per incidenteel onderzoek.

Handhavingsbrief naar VGO's

Inspectierapporten van alle voorzieningen zijn terug te vinden in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Het blijkt dat gastouders niet altijd op de hoogte zijn van de kwaliteit van het bemiddelende GOB. Om hiervoor meer bewustzijn te creëren, is het mogelijk om een attendering op te nemen in de standaardbrieven. Hiermee worden gastouders verwezen naar het LRK. Dit kan ook als de brief gericht is aan het GOB en in een kopie naar de VGO wordt verzonden zoals bij besluiten op aanvragen tot exploitatie. Het doel is dat de gastouders regelmatig het LRK raadplegen om zodoende op de hoogte te blijven van de kwaliteit van het GOB.

Voorbeelden:

U kunt de inspectierapporten van de onderzoeken van de GGD bij uw eigen VGO, maar ook die van uw bemiddelende GOB, raadplegen in het Landelijk Register Kinderopvang. Ga hiervoor naar www.landelijkregisterkinderopvang.nl.

Of

Inspectierapporten van de onderzoeken van de GGD, van zowel voorzieningen voor gastouderopvang als gastouderbureaus kunt u raadplegen in het Landelijk Register Kinderopvang. Ga hiervoor naar www.landelijkregisterkinderopvang.nl.

Ten tijde van dit advies is het nog niet mogelijk dat VNG KCHN deze zin verwerkt in de standaardbrieven in GIR Handhaven. Of dit in de toekomst een optie is, zal worden onderzocht. De standaardzin zal om deze reden door de gemeente zelf aan de eigen brieven moeten worden toegevoegd.

Streng aan de Poort gastouderopvang

Sinds enkele jaren wordt er landelijk gewerkt met de werkwijze Streng aan de Poort voor kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus. Het advies is om deze werkwijze ook in te voeren voor de gastouderopvang. Deze landelijke werkwijze is apart uitgewerkt en beschikbaar eind 2019. Doel is dat vanaf 2020 iedere nieuwe aanvraag volgens deze werkwijze wordt uitgevoerd.

Totstandkoming advies

VNG KCHN en GGD GHOR Nederland hebben op 19 februari 2019 een bijeenkomst met gemeenteambtenaren en GGD-toezichthouders gehouden om de mogelijkheden voor de intensivering in kaart te brengen. Deze mogelijkheden zijn verwerkt in een advies dat in maart 2019 landelijk is verspreid. In de regiobijeenkomsten in het voorjaar van 2019 met gemeenten en GGD'en is dit advies mondeling toegelicht. Op deze wijze konden de mogelijkheden (regionaal/lokaal) al besproken worden binnen gemeenten en meegenomen in de financiële claim die ambtenaren konden indienen. Na maart zijn de mogelijkheden verder uitgewerkt. Voor de juiste interpretatie van de mogelijkheden hebben we verschillende GGD'en en gemeenten benaderd om verdere verduidelijking van de mogelijkheden. Ook is er in de klankbordgroep voor gemeenten de gelegenheid geboden om input te leveren voor dit advies.

Tot slot

Per gemeente zal de keuze over hoe de intensivering het best vormgegeven kan worden verschillen. Dit hangt samen met diverse omstandigheden, waaronder:

- Het aantal voorzieningen voor gastouderopvang;
- Het reeds beschikbare bedrag + extra bedrag;
- De capaciteit bij de GGD;
- Risico-inschatting;
- Lokale speerpunten;
- Regionale samenwerking;
- Reisafstanden.

Voor de intensivering van toezicht op de gastouderopvang kan ingestoken worden op de kwaliteit van de GOB's en/of op de kwaliteit van de afzonderlijke voorzieningen voor gastouderopvang. In diverse tabellen in dit advies wordt gesproken over het opstellen van criteria. **Let op:** bij het opstellen van criteria moeten deze aan de eisen van de wet- en regelgeving en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur voldoen. Zo moeten deze criteria onder andere objectief zijn, niet tot willekeur leiden en niet vooraf al richtingbepalend zijn.

Er zijn veel mogelijkheden en opties om mee aan de slag te gaan met de extra middelen vanuit het ministerie voor de intensivering van de gastouderopvang. Hierbij is het vooral belangrijk om dit extra geld op te (laten) nemen in de begroting en om als gemeente (vanuit de rol als opdrachtgever) en GGD (vanuit de rol als expert en adviseur) met elkaar in gesprek te gaan over hoe de intensivering te realiseren.

Meer informatie

Voor meer informatie over dit advies kunnen gemeenteambtenaren contact opnemen met VNG KCHN via info@vng.nl. Toezichthouders van de GGD kunnen contact opnemen met GGD GHOR Nederland via SKOV@ggdghor.nl.

Bijlage 2 Landelijke werkwijze Streng aan de Poort gastouders
(leveringsdatum: november 2019)